

Punkt 11.

Godkendelse af 2. behandling af revision af indsatsplan for OSD 1475, Hammer Bakker og Tylstrup

2018-062490

Miljø- og Energiforvaltningen indstiller, at byrådet godkender,

at revision af indsatsplan for OSD 1475, Hammer Bakker og Tylstrup vedtages endeligt,

at høringssvarene besvares i overensstemmelse med vedlagte forslag,

at byrådet tilkendegiver at ville pålægge dyrkningsrestriktioner med hjemmel i Miljøbeskyttelseslovens § 26a, hvis der ikke kan indgås en frivillig aftale om grundvandsbeskyttelse, og

at 3 indsatsplaner ophæves - indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, Område med særlige drikkevandsinteresser nr. 13, Hammer Bakker og Tylstrup (med undtagelse af indsatsplanen gældende for Horsens-Langholt Vandværk); Delindsatsplan for grundvandsbeskyttelse, Hammer Bakker Vandforsyningselskab og Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, Tylstrup Vandværk.

Beslutning:

Anbefales.

Daniel Borup var fraværende.

Sagsbeskrivelse

Byrådet godkendte den 26. november 2018 (punkt 10) forslag til revision af indsatsplan for OSD 1475, Hammer Bakker og Tylstrup (1. behandling).

Planforslaget omfatter indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i område med særlige drikkevandsinteresser nr. 1475 (OSD 1475), Hammer Bakker og Tylstrup, herunder 9 almene vandværker, der indvinder fra 16 kildepladser, jf. bilag 2. Vandværkerne i området har tilsammen tilladelse til at indvinde ca. 950.000 m³ grundvand årligt. Vandværkerne forsyner Hammer Bakker og Tylstrup området med drikkevand. Nordjyllands Amt vedtog en indsatsplan for området i december 2006, og Aalborg Kommune vedtog to delindsatsplaner for Hammer Bakker Vandforsyningssselskab og Tylstrup Vandværk i henholdsvis oktober 2010 og marts 2015. Revisionen af de eksisterende indsatsplaner gennemføres bl.a. på baggrund af ændrede indvindingsstilladelser til vandværkerne i området, genoptegning af indvindingsoplandene samt ny kortlægning fra staten.

En indsatsplan for grundvandsbeskyttelse er en plan, der beskriver, hvilke indsatser, der skal iværksættes for at beskytte grundvandet i et bestemt område. Planen angiver, hvem der er ansvarlig for gennemførelse af de forskellige indsatser, og hvornår de skal gennemføres. Planens formål er, gennem beskyttende aktiviteter, fortsat at sikre grundvandsressourcens fremtidige anvendelighed som drikkevand. Dette supplerer Aalborg Kommunes målsætning fra Vandforsyningsplan 2013-2024, vedtaget på byrådsmøde den 7. oktober 2013, om at sikre, at vandforsyningen i kommunen er baseret på rent grundvand uden brug af rensning.

Grundvandsbeskyttelse

Indsatsplaner udarbejdes med udgangspunkt i statens grundvandskortlægning. Staten udpeger bl.a., hvilke områder, der er sårbare over for nitrat samt inden for hvilke områder, der skal gøres en ekstra indsats for at beskytte grundvandet (indsatsområder).

Aalborg Kommunes fastlæggelse af områder, der skal beskyttes mod forurening, udspringer af princippet om, at stor beskyttelse tæt ved boringerne giver en hurtigere effekt og påvirker færrest mulige lodsejere, frem for en mere moderat indsats over et større område. Planforslaget bygger på Aalborg Kommunes målsætning om at sikre, at forsyningen med drikkevand i kommunen kan ske på grundlag af rent og urensat grundvand. For at opfylde denne målsætning er der i planforslaget fastlagt målsætninger for nitrat og miljøfremmede stoffer.

Gældende indsatsplaner

Nordjyllands Amt vedtog i 2006 en indsatsplan for Hammer Bakker og Tylstrup-området. I forbindelse med vedtagelsen af nærværende indsatsplan for OSD 1475, Hammer Bakker og Tylstrup-området ophæves Nordjyllands Amts indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, Område med særlige drikkevandsinteresser nr. 13, Hammer Bakker og Tylstrup, dog med undtagelsen af den del af indsatsplanen der er gældende for Horsens-Langholt Vandværk. Samtidig aflyses de to delindsatsplaner Aalborg Kommune vedtog i 2010 og 2015 – Delindsatsplan for Hammer Bakker Vandforsyningssselskab og delindsatsplan for Tylstrup Vandværk.

Beskyttelseszoner

Der er i planforslaget fastlagt beskyttelseszoner for de vandværker, hvor der skal gennemføres en langsigtet grundvandsbeskyttelse af grundvandet mod nedsivning af nitrat og miljøfremmede stoffer. Behovet for beskyttelse er ved hvert enkelt vandværk fastlagt ud fra en konkret vurdering af sårbarhed, vandkvalitet samt arealanvendelsen m.m.

Ved de fleste vandværker har det vist sig, at den dominerende arealanvendelse i indvindingsoplandet har været gunstig i forhold til grundvandets nitratindhold, hvorfor der alene gennemføres beskyttelse over for miljøfremmede stoffer herunder pesticider. Ved disse vandværker er der gennemført en konkret vurdering af pesticidsårbarheden. Den konkrete sårbarhed over for pesticider danner baggrund for indsatsen over for miljøfremmede stoffer herunder pesticider. Der må derfor, jf. indsatsplanens målsætninger, ikke anvendes og håndteres miljøfremmede stoffer i de områder, hvor der skal tinglyses dyrkningsrestriktioner. De landbrugsarealer, der skal beskyttes over for miljøfremmede stoffer udgør 117 hektar og berører ca. 16 lodsejere. Indsatsen over for miljøfremmede stoffer suppleres med en overvågningsindsats, hvor bl.a. nitratindholdets udvikling løbende evalueres.

Ved Gl. Sulsted Vandværk har der vist sig behov for at gennemføre grundvandsbeskyttelse over for både nitrat og miljøfremmede stoffer herunder pesticider. Her gennemføres grundvandsbeskyttelsen ved tinglysning af dyrkningsrestriktioner, som jf. indsatsplanens målsætninger betyder, at det skal sikres, at den maksimale udvaskning af nitrat fra rodzonen på matrikelniveau ikke overstiger 25 mg/liter samt ingen anvendelse og håndtering af miljøfremmede stoffer. Samlet set udgør beskyttelseszonerne, hvor der skal beskyttes over for nitrat og miljøfremmede stoffer, 10 hektar og berører 2 lodsejere med jord i omdrift.

Det er vandværkerne, der skal forhandle aftaler om dyrkningsrestriktioner med de berørte lodsejere. Vandværkerne arbejder for at opnå frivillige aftaler om dyrkningsrestriktioner med lodsejerne. Hvis ikke der kan opnås en frivillig aftale, gennemfører Aalborg Kommune påbud efter Miljøbeskyttelseslovens § 26a. I Hammer Bakker og Tylstrup-området er det Foreningen Grundvandssamarbejde Aalborg, der forhandler aftaler på vegne af vandværkerne.

Ajstrup Østre Vandværk, Grindsted Vandværk-Espelunden, Sulsted Stationsby Vandværk, Uggerhalne Vandværk-Grindstedvej samt Vodskov Vandværk-Drøvten er alle vandværker, hvor boringerne ligger i byområde. Indsatserne ved disse vandværker vil derfor være rettet mod byområdet i kildepladszonen, jf. bilag 2. Der skal derfor ikke gennemføres dyrkningsrestriktioner på landbrugsjord ved disse vandværker. Byrådet har afsat midler til at gennemføre projektet - pesticidfri by. Nogle af byområderne ved disse vandværker kan blive omfattet af restriktioner i forhold til anvendelsen af pesticider, som en del af dette projekt.

Offentlighedsfasen

Forslag til revision af indsatsplan for OSD 1475, Hammer Bakker og Tylstrup har været i offentlig høring fra den 3. december 2018 til 4. marts 2019.

Forslaget er blevet fremsendt til eksterne myndigheder, Grundvandsrådet samt alle lodsejere med arealer inden for indvindingsoplandet.

I høringsperioden blev der afholdt et offentligt møde den 24. januar 2019, hvor borgerne blev orienteret om indsatsplanen og dens betydning.

Der er foretaget enkelte tekniske rettelser i indsatsplanen.

Høringssvar

I offentlighedsfasen er der indkommet høringssvar fra landbrugsorganisationer (2 stk.), private lodsejere (1 stk.), vandværk (1 stk.) og offentlige myndigheder (1 stk.).

Høringssvarene fra den private lodsejer samt landbrugsorganisationerne sætter bl.a. spørgsmålstegn ved kommunens grundlag for at indføre restriktioner over for sprøjtemidler, balancen ml. forsigtigheds- og proportionalitetsprincip i de foreslåede indsatser samt gør opmærksom på vigtigheden af fuld erstatning. Vandværket ønsker fokus på en indsats i det grundvandsdannede opland, hvor Miljøstyrelsen har bemærkninger til indsatsen omkring overvågning af grundvandsressourcen.

De indkomne høringssvar har ikke medført forslag til ændringer i planen. Det er Aalborg Kommunes opgave at vedtage indsatsplaner, som varetager konkrete behov for beskyttelse som supplement til statens godkendelsesordning for pesticider og generelle tiltag i forhold til nitrat. Indsatsplanerne skal sikre, at vandværkerne også i fremtiden kan indvinde rent grundvand. Det er forvaltningens opfattelse, at indsatserne er i overensstemmelse med en konkret vurdering af behovet for beskyttelse samt lovgivningen på området. Planen er udarbejdet i overensstemmelse med gældende lovgivninger og vejledninger.

De indkomne høringssvar fremgår i deres fulde længde i bilag 4. I bilag 3 er alle høringssvarene refereret, og Aalborg Kommunes bemærkninger til samt forslag til svar på de enkelte indsigelser fremgår.

Grundvandsrådet

Grundvandsrådet er i møde den 21. marts 2019 blevet orienteret om de væsentligste indkomne høringssvar. Referatet fra grundvandrådsmødet er vedlagt som bilag 5.

Pålæg af dyrkningsrestriktioner

Byrådet vedtog i møde den 10. oktober 2011 (punkt 3) at udvise vilje til pålæg af dyrkningsrestriktioner inden for de områder, hvor der pr. denne dato forelå en vedtaget indsatsplan for grundvandsbeskyttelse. Det fremgik ligeledes af indstillingen, at Miljø- og Energiforvaltningen fremover i indstillinger, til godkendelse af nye indsatsplaner, vil indstille, at byrådet ligeledes udtrykker vilje til pålæg i det aktuelle område.

I henhold til Miljøbeskyttelseslovens § 26a kan kommunalbestyrelsen, hvis der ikke kan opnås en frivillig aftale mod fuldstændig erstatning, pålægge ejeren af en ejendom de rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat og/eller pesticider.

Pålæg af dyrkningsrestriktioner efter Miljøbeskyttelseslovens § 26a svarer til en ekspropriation.

Fortjenesten, der er indvundet ved modtagelse af en erstatning i anledning af ekspropriation, er skattefri efter § 11, 1. punkt i Ejendomsavancebeskatningsloven. Reglen om skattefritagelse gælder efter lovens § 11, 2. punkt, også for fortjeneste ved salg til en erhverver, der efter formålet med erhvervelsen opfylder betingelserne for at ekspropriere ejendommen. Det er således ikke et krav, at der er foretaget en formel ekspropriation af den pågældende ejendom.

Det følger af meddelelse fra SKAT, at betingelserne for at ekspropriere ejendommen skal være opfyldt på aftaletidspunktet. SKAT oplyser, at der skal foreligge ekspropriationshjemmel til det pågældende formål, og det må kunne påregnes, at ekspropriation vil ske i mangel af frivillig aftale.

Ekspropriationshjemmelen er til stede, når der er vedtaget en indsatsplan for området, mens viljen til ekspropriation kræver en byrådsbeslutning.

Økonomi

Nogle af de kommunale indsatser i planforslaget vil give en øget udgift i kommunen. Aalborg Kommune har vurderet, hvilke økonomiske konsekvenser vedtagelsen af indsatsplanen vil få for Aalborg Kommune, jf. bilag 4. Der er nogle kommunale indsatser, som vil medføre en øget udgift til sagsbehandling eller anlæg, hvor det ikke på nuværende tidspunkt har været muligt at vurdere udgiften.

Af forslag til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse for Hammer Bakker og Tylstrup fremgår det, at der skal føres tilsyn med boringer beliggende inden for indvindingsopland og følges op, hvis ikke boringerne lever op til gældende lovkrav. Ved vedtagelsen af indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse, Hammer Bakker og Tylstrup vil det betyde en øget engangsudgift til sagsbehandling i Miljø- og Energiforvaltningen på omkring 200.000 kr.

På baggrund af de hidtidige erfaringer, samt at størstedelen af dyrkningsrestriktionerne alene er rettet mod miljøfremmede stoffer, er By- og Landskabsforvaltningens og Miljø- og Energiforvaltningens engangsudgifter vurderet. By- og Landskabsforvaltningens udgifter til pålæg af rådighedsindskrænkninger efter Miljøbeskyttelseslovens § 26a, hvor der ikke kan opnås frivillige aftaler, vil udgøre mellem 50.000-125.000 kr. Her vil udgiften i Miljø- og Energiforvaltningen ligge mellem 50.000-150.000 kr., inkl. tilhørende åstedsforretninger. Miljø- og Energiforvaltningen vil ligeledes have udgifter i forbindelse med evt. klagesager og retssager. Disse udgifter vil erfaringsmæssigt ligge mellem 175.000-450.000 kr., heri er ikke medregnet udgifter til advokat. Udgifterne kan ikke afholdes inden for eksisterende budget, men opgaverne skal løses for at sikre lodsejerne skattefritagelse. Løsningen af opgaverne kan derfor betyde, at andre opgaver kan blive nedprioriteret.

Der er p.t. ikke afsat midler til at dække ovennævnte udgifter. Opgaverne vil indgå i den fremtidige prioritering.

Det videre forløb

Når indsatsplanen er vedtaget, vil alle berørte lodsejere og andre berørte parter få et brev med information om vedtagelse samt indholdet af planen.

Når en indsatsplan er vedtaget, kan den ikke påklages til højere administrativ myndighed. Konkrete afgørelser med baggrund i indsatsplanen kan påklages.

Digital indsatsplan

En PDF-version af indsatsplanen er vedlagt som bilag 1. I PDF-versionen er det ikke muligt at klikke på links, og det er dermed heller ikke muligt at se alle bilag. Den digitale version af indsatsplanen med alle bilag kan ses via følgende web-adresse - <https://aalborg.viewer.dkplan.niras.dk/DKplan/dkplan.aspx?pageId=140>.

Samlet vurdering

I de indkomne hørings svar fra lodsejer, landbrugsorganisationer, vandværk og Miljøstyrelsen er der stillet en række spørgsmål, som er besvaret i bilag 3. Hørings svarene har ikke medført forslag til ændringer i planen. I planen fastlægges de aktiviteter, der er vurderet nødvendige for at beskytte grundvandet. Ansvar for aktiviteterne er fordelt mellem vandværkerne og kommunen og rækker fra gennemførelse af indsatsplanens målsætninger for nitrat og pesticider gennem dyrkningsrestriktioner, anvendelse af planens retningslinjer i den kommunale sagsbehandling og til gennemførelse af informationskampagner i byerne omkring risikoen for forurening af grundvandsressourcen. Gennemførelsen af indsatsplanen skal være med til at sikre, at der både nu og på lang sigt kan leveres rent drikkevand til borgerne i Aalborg Kommune.

På baggrund heraf anbefaler Miljø- og Energiforvaltningen, at planen vedtages, hørings svarene besvares i overensstemmelse med vedlagte forslag, byrådet tilkendegiver at ville pålægge dyrkningsrestriktioner, og at indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, Område med særlige drikkevandsinteresser nr. 13, Hammer Bakker og Tylstrup (med undtagelse af indsatsplanen gældende for Horsens-Langholt Vandværk); Delindsatsplan for grundvandsbeskyttelse, Hammer Bakker Vandforsynings selskab og Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, Tylstrup Vandværk, ophæves.

Bilag:

Bilag 1- Udkast til revision af indsatsplan for OSD 1475, Hammer Bakker og Tylstrup

Bilag 2 - Oversigtskort

Bilag 3 - Indkomne høringssvar med Miljø- og Energiforvaltningens forslag til besvarelse (Indsatsplan for OSD for OSD 1475, Hammer Bakker og Tylstrup)

Bilag 4 - Indkomne høringssvar i deres fulde længde (Hammer Bakker og Tylstrup)

Bilag 5 - Referat af møde i Grundvandsrådet den 21. marts 2019

Bilag 6 - Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse OSD 1475, Hammer Bakker og Tylstrup - Økonomiske konsekvenser